

Materiał pomocniczy dla nauczycieli kształcących w zawodzie:

TERAPEUTA ZAJĘCIOWY

przygotowany w ramach projektu „Praktyczne kształcenie nauczycieli
zawodów branży hotelarsko-turystycznej”

Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty

Poddziałanie 3.4.3 Upowszechnienie uczenia się przez
całe życie – projekty konkursowe

FUNDACJA EKSPERT – KUJAWY

„Eksperci od Twojej przyszłości”

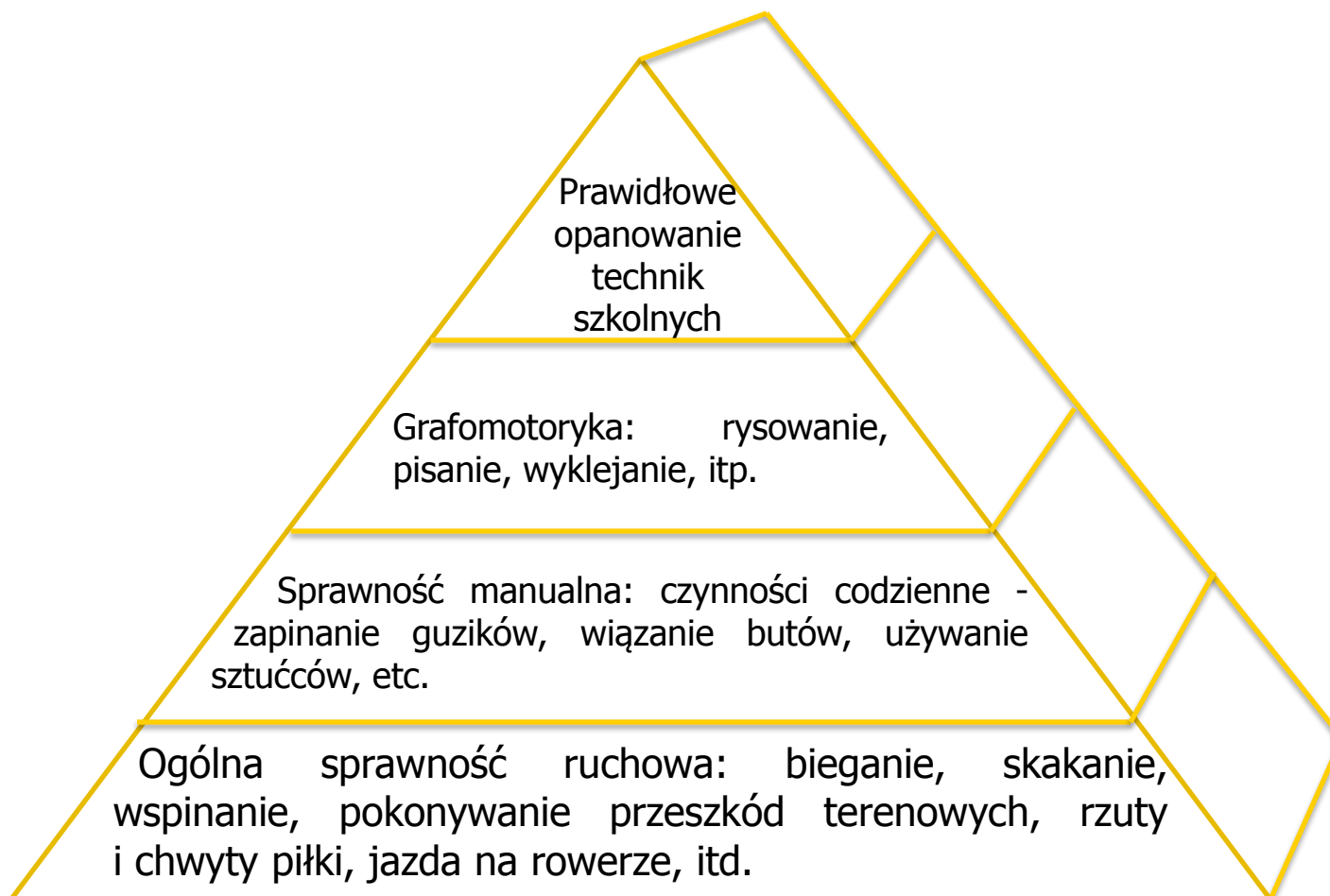

Terapeuta Zajęciowy

Sprawność manualna

Sekwencyjność rozwoju ruchowego

Sprawność manualna

- Sprawność manualna rozwija się od początku życia i jest uzależniona od wielu czynników, w tym przede wszystkim od równomiernego i prawidłowego rozwoju psycho - fizycznego. Każde opóźnienie w tym zakresie powoduje zahamowania w podejmowaniu i doskonaleniu różnego rodzaju czynności ruchowych. Zadaniem terapeuty jest więc wspomaganie i odpowiednie stymulowanie tego rozwoju, a ponieważ jest to proces bardzo złożony, wymaga on od takiej osoby odpowiedniej wiedzy, zaangażowania i wysiłku, aby mogła zatroszczyć się o zapewnienie odpowiednich warunków pracy (materiałów i narzędzi) swoim podopiecznym. Działania takie powinny być organizowane w sposób, który zapewni pacjentom stymulacje niezbędną dla prawidłowego przebiegu rozwoju motoryczno-manualnego, przy uwzględnieniu różnic oraz potrzeb indywidualnych każdego z nich.

Rozwój sprawności manualnej

- Sprawność manualna rozwija się w bardzo charakterystyczny sposób, który można ująć w etapy w zależności od stopnia rozwoju układu kostnego i mięśniowego i ogólnej sprawności motorycznej:
 - W pierwszym etapie pacjent uruchamia odcinek pomiędzy barkiem a łokciem, dlatego też pojawia się tak charakterystyczny sposób rysowania tzw. wahadłowego, gdzie obserwujemy bardzo szerokie, zamaszyste ruchy wykonywane całym ramieniem i pozostawiające ślady w postaci bazgroły.

Rozwój sprawności manualnej

- W etapie drugim rozwijają się mięśnie od łokcia do nadgarstka. Jest to okres, w którym ulega kostnieniu chrzęstna tkanka nadgarstka, co sprzyja sile, wzrastającej zręczności w posługiwaniu się dłońmi. Ruchy ręki stają się krótsze, co można zauważyć w rysunkach. Linie są bardziej precyzyjne, mogą być rysowane w różnych kierunkach lub spiralnie. Możemy zaobserwować pojawienie się pierwszych drobnych znaków i symboli o charakterze geometrycznym.
- Pojawienie się kropek i drobnych, powtarzających się form świadczy o trzecim etapie, w którym kształtują się mięśnie od nadgarstka do końca palców. Wzmacnia się muskulatura dłoni i palców. Udoskonalenie sprawności całej dłoni powoduje, że pacjenci są w stanie osiągnąć w miarę wysoki poziom zręczności, płynności i elastyczności motorycznej. Etap ten jest długotrwały, ponieważ drobne mięśnie palców rozwijają się w wolniejszym tempie.

Rozwój sprawności manualnej

W rozwoju sprawności manualnej w ośrodkach takich jak np. sanatoria uzdrowiskowe, wykorzystuje się tablice do ćwiczeń manualnych.

Zabawka jako forma rozwoju sprawności manualnej

- Zabawki pełnią wielofunkcyjną rolę w procesie wspomaganiania rozwoju niepełnosprawnego dziecka. Zabawką może być przedmiot lub zestaw przedmiotów wykonany w celu pobudzenia zabawowej aktywności dziecka, to jest: ruchowej, umysłowej czy emocjonalnej, stwarzający sposobność do poszerzania doświadczeń, gry wyobraźni i stopniowego opanowania rzeczywistości.

Rodzaje zabawek używanych w terapii

- Dla dzieci niepełnosprawnych, zabawką mogą być:
 - przypadkowo napotkane przedmioty (różnorodne opakowania, przyroda), co daje swobodę działania i rozwijają wyobraźnię, potrzebę twórczego działania;
 - przedmioty codziennego użytku (kubeczki, łyżeczki, talerzyki, itd.), które można szeregować, odwracać, można na nich grać. Zabawki te rozwijają funkcje poznawcze, ruchowe, doskonałą słuch, wzrok i dotyk, rozwijają koordynację wzrokowo-słuchową, wzbogacają doświadczenia, przygotowują do podjęcia czynności samoobsługowych;

Rodzaje zabawek używanych w terapii

- zabawki zręcznościowe (puzzle, układanki, przeplatanki, domino itd.), które umożliwiają manipulowanie pod kontrolą wzroku, rozwijają percepcję i koordynację wzrokowo-ruchową, kształtują procesy poznawcze, pozwalają na opanowanie kształtów, kolorów i wielkości, wyzwalają potrzeby komunikacyjne, uczą cierpliwości, systematyczności i dokładności, a także pokonywania trudności;
- zestawy do zabaw tematycznych (mała krawcowa, mała gospodyni, fryzjer itp.), usprawniają głównie manualnie, oprócz tego uczą samoobsługi, kształcą zmysły, rozwijają wyobraźnię, wolę działania, uczą korzystania z narzędzi pracy, uspołeczniają dziecko.

Rodzaje zabawek używanych w terapii

- Wszystkie zabawki wymagają użycia rąk – wpływa to pozytywnie na sprawność manualną dzięki wykonywaniu ruchów, jak np. układanie puzzli czy domina, przelewanie płynu z kubeczka do kubeczka lub samodzielne składanie origami. Pomimo tego, zabawka rozwija wiele innych sfer niepełnosprawnego dziecka: sensoryczną, intelektualną, emocjonalną i społeczną.

Rodzaje zabawek używanych w terapii

Układanie puzzli (szczególnie przestrzennych), wyklejanie czy rysowanie bardzo dobrze wpływa na rozwój sprawności manualnej.

Przedmioty „przekształcalne” w terapii

- Przedstawiając znaczącą rolę i funkcję różnorodnych zabawek nie sposób pominąć tworzyw przekształcalnych (plastelina, modelina, masa solna, glina...), które same w sobie nie są zabawkami, ale stanowią doskonały materiał do zabawy i terapii. Wskazane jest stymulowanie sprawności rąk i dojrzałości do zróżnicowanego, precyzyjnego spostrzegania poprzez różne formy działaniowo-zabawowe.

Przedmioty „przekształcalne” w terapii

Na terapię manualną składają się różnego typu ćwiczenia usprawniające dłonie – np. ugniatanie plasteliny.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

Materiał opracowany w ramach realizacji projektu **„Praktyczne kształcenie nauczycieli zawodów branży hotelarsko-turystycznej”**.